

АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

ANALYSIS OF PREFERENCES FOR COMPETITIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL TERRITORIES

У статті проаналізовано передумови конкурентного розвитку сільських територій. Обґрунтовано теоретико-методичні основи, розроблено практичні рекомендації з формування конкурентних засад сталого розвитку сільських територій. З'ясовано особливості фінансової децентралізації об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Проаналізовано сутність реформи децентралізації та місцевого самоврядування. Досліджено окремі теоретико-методологічні та прикладні основи забезпечення сталого сільського господарства на конкурентних засадах як чинника сталого розвитку сільських територій.

Ключові слова: об'єднані територіальні громади (ОТГ), сільські територіальні громади, сталий розвиток, сільські території, децентралізація.

В статье проанализированы предпосылки конкурентного развития сельских территорий. Обоснованы теоретико-методические основы, разработаны практические рекомендации по формированию конкурентных основ устойчивого развития сельских территорий. Выявлены особенности финансовой децентрализации объединенных территориальных общин (ОТО). Про-

анализирована сущность реформы децентрализации и местного самоуправления. Исследованы отдельные теоретико-методологические и прикладные основы обеспечения устойчивого сельского хозяйства на конкурентных основах как фактора устойчивого развития сельских территорий.

Ключевые слова: объединенные территориальные общины (ОТО), сельские территориальные общины, устойчивое развитие, сельские территории, децентрализация.

The article analyzes the prerequisites for competitive development of rural areas. The theoretical and methodological foundations are grounded and practical recommendations are developed on the formation of a competitive basis for the sustainable development of rural areas. The features of financial decentralization of the united territorial communities (UTC) are clarified. The essence of the reform of decentralization and local government is analyzed. Separate theoretical, methodological and applied principles of sustainable agriculture on a competitive basis as a factor of sustainable development of rural areas have been studied.

Key words: united territorial communities (UTC), rural communities, sustainable development, rural areas, decentralization.

УДК 330.3:332.02

Наушко Ю.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки
Сумський національний аграрний
університет

Постановка проблеми. Реформа децентралізації, яка впроваджується в Україні, дала новий поштовх розвитку сільських територій. Сутність реформи полягає у спроможності самостійно вирішувати питання місцевого розвитку за рахунок власних ресурсів. Відповідно, перед новоутвореними об'єднаними територіальними громадами (ОТГ) виникає можливість сформувати систему управління, яка би забезпечувала перспективи розвитку території не лише з точки зору соціально-економічної ефективності, але й щодо дотримання принципів сталого розвитку, орієнтованих на інтерес майбутніх поколінь. Цілі сталого розвитку, які були затверджені у 2015 році на саміті Організації Об'єднаних Націй, є тим базовим орієнтиром, що визначає перспективні напрями розвитку як усього світу, так і конкретно України, зокрема сільських територій. Водночас потрібно говорити, що всі об'єднані територіальні громади (ОТГ) не зможуть розвиватись одними темпами за однією схемою, відповідно, в кожній територіальній одиниці мають бути визначені конкретні конкурентні переваги, що забезпечать можливості сталого розвитку. З огляду на традиції господарювання в українському селі саме сільське господарство є ключовою галуззю, яка має брати участь у забезпеченні сталого розвитку території, в межах якої воно здійснюється. Пошук та оптимізація зусиль

задля активізації конкурентних переваг території мають бути пріоритетними в діалозі менеджменту об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та суб'єктів підприємницької діяльності, а саме на конкурентних засадах в енергетичному поєднанні всіх складових ресурсного потенціалу має будуватись територіальна громада нового типу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні та прикладні засади забезпечення сталого розвитку сільських територій знайшли відображення в багатьох наукових працях як вітчизняних, так і закордонних вчених-економістів. Зокрема, дослідження за вказаним напрямом проводили О. Білорус, О. Бородіна, В. Дієсперов, І. Іртищева, М. Малік, Л. Мельник, Л. Михайлова, О. Могильний, Ю. Петрушенко, Г. Черевко.

Вагомий внесок у формування базових засад сталого розвитку зробили закордонні науковці, зокрема Г. Дей, С. Льюїс, П. Пулліс, Я. Скунес, Р. Чемберс, А. Шефард. Суттєві напрацювання щодо сталого сільського господарства здійснили у своїх дослідженнях О. Гуторов, О. Варченко, О. Панков, Д. Шиян.

Проте з урахуванням активізації транзитивних процесів, пов'язаних з децентралізацією, актуалізується необхідність розроблення додаткових наукових положень забезпечення сталого розвитку сільських територій. Зокрема, це стосується

визначення конкурентних засад розвитку сільських територій з огляду на особливості ведення сталого сільського господарства.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування окремих теоретико-методологічних та прикладних основ забезпечення сталого сільського господарства на конкурентних засадах як чинника сталого розвитку сільських територій. Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних основ та розробленні практичних рекомендацій з формування конкурентних засад сталого розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах проведення реформи місцевого самоврядування на основі Законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2] та «Про співробітництво територіальних громад» [3] відбувається процес об'єднання територіальних громад, здійснюється пошук нових ефективних організаційних форм діяльності. Основними передумовами реформування стали розбалансованість державної та місцевої влади, недосконала та корумпована система управління, низька якість надання державних послуг, нерозвинута інфраструктура, що забезпечує його життєдіяльність, неефективне використання бюджетних коштів, надмірне та неефективне бюджетне датування місцевих громад.

Як бачимо з рис. 1, на початок реформи децентралізації в 92% сільських територіальних громадах України проживало менше 3 000 жителів. Майже в 11% громад налічувалось менше 500 жителів.

У понад 50% сільських територіальних громад дотаційність становить більше 70%. 483 територіальні громади на 90% утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Метою реформи місцевого самоврядування стало забезпечення можливості конкурентного розвитку сільських територій, спроможності самостійно, тобто за рахунок

власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів на конкурентних засадах. Спроможні територіальні громади – це територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сферах освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Започаткована реформа місцевого самоврядування повинна вирішити питання, пов'язані з визначенням напрямів, механізмів та строків формування ефективного місцевого самоврядування, спроможного максимально забезпечити надання якісних та доступних публічних послуг; задовольнити інтереси громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території; узгодити інтереси держави та територіальних громад. Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [4] реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачає 5 кроків:

- 1) визначення територіальної основи органів місцевого самоврядування (ОМС) та органів виконавчої влади (ОВВ);
- 2) розмежування повноважень між ОМС різних рівнів;
- 3) розмежування повноважень між ОМС та ОВВ;
- 4) визначення за кожним рівнем органів влади необхідного обсягу ресурсів;
- 5) встановлення відповідальності ОМС перед виборцем та державою.

Станом на кінець 2017 року в Україні налічувались 648 об'єднаних територіальних громади, в яких проживало близько 6 млн. українців [5].

Децентралізація влади – це передача від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. Провідну роль у децентралізації мають відігравати об'єднані територіальні громади (ОТГ), які зможуть акумулювати більше ресурсів та ефективніше ними розпоряджатись.

Площа ОТГ (рис. 2) тепер складає 179,2 тисячі квадратних кілометрів, або понад 30% загальної території України.

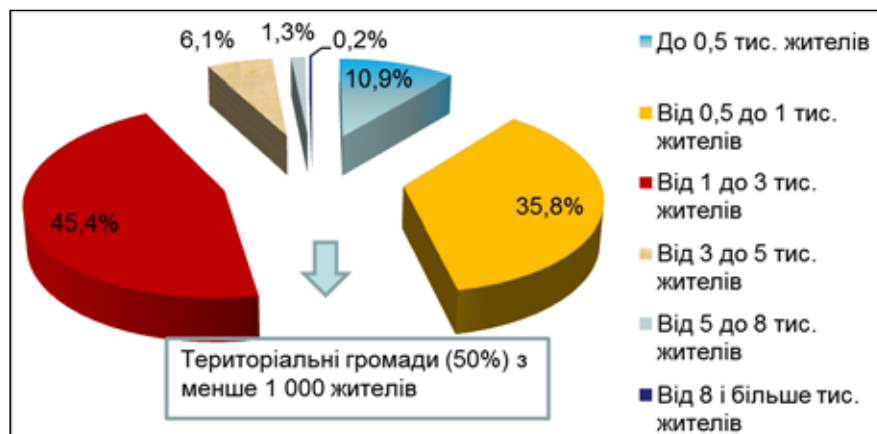

Рис. 1. Структура населення сільських територіальних громад на початку реформи децентралізації

Джерело: [5]

Перші діючі об'єднані територіальні громади з'явилися в Україні після місцевих виборів 25 жовтня 2015 року. Тоді їх було 159.

Динаміка об'єднання територіальних громад у 2015–2018 роках така: на 25 жовтня 2015 року їх налічувалось 159; на 28 серпня 2016 року – 184; на 30 квітня 2017 року – 414; на 29 квітня 2018 року – 706.

29 квітня 2018 року відбулись перші вибори у 40 об'єднаних територіальних громадах (у 4 міських, 14 селищних, 22 сільських). Тепер в Україні налічується 706 об'єднаних громад.

У 2017 році спростився механізм приєднання місцевих рад до вже об'єднаних територіальних громад. Тепер під час приєднання до міської ОТГ вибори взагалі не проводяться, а у сільських та селищних громадах відбуваються додаткові вибори на територіях, що приєднуються (обирають додаткових депутатів до ради ОТГ).

Отже, 29 квітня відбулось 5 таких додаткових виборів (внаслідок розширення ОТГ) [6].

В ОТГ проживає майже 15% населення, або 6,3 млн. осіб (рис. 3).

Також 4 травня Президент Петро Порошенко підписав Закон про приєднання громад до міст обласного значення. Фактично це означає можливість створення нових об'єднаних громад навколо міст обласного значення без проведення перших виборів [6].

Вирішальне значення для темпів формування спроможних територіальних громад має фінансове забезпечення їхнього розвитку. В результаті реформування підвищилась зацікавленість місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, пошуку резервів їх збільшення, покращення ефективності адміністрування податків та зборів. В об'єднаних громадах спостерігаються високі й динамічні темпи приросту власних доходів. Щодо використання коштів велика увага звертається на необхідність формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, створення ефективного управлінського апарату, здійснення постійного аналізу витрачання бюджетних коштів та передбачення випадків їх нерационального використання.

Практична реалізація процесу об'єднання територіальних громад розпочалася всередині 2015 року,

Рис. 2. Площа об'єднаних територіальних громад

Джерело: [6]

Рис. 3. Населення об'єднаних територіальних громад

Джерело: [6]

отже, можемо проаналізувати результати дворічної роботи. У 2015 році було утворено 159 ОТГ. Як свідчать дані Моніторингу процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування, станом на 10 листопада 2018 року було створено 865 ОТГ, що об'єднали 3 981 громад (рис. 4).

В рамках реформи вже у 2016 році, відповідно до зміненого Бюджетного кодексу України, відбувся перерозподіл коштів у місцеві бюджети в такій пропорції: 60% податку на доходи фізичних осіб; 25% екологічного податку; 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів; 100% єдиного податку; 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт). Ресурсну базу конкурентного розвитку об'єднаних територіальних громад складають державне мито, плата за надання адміністративних послуг; адміністративні штрафи та штрафні санкції; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір; плата за ліцензії та сертифікати на певні види господарської діяльності; надходження від орендної плати за користуванням майновим комплексом та іншим майном, що пере-

Рис. 4. Кількість територіальних громад, що утворили ОТГ

Джерело: [1]

буває в комунальній власності; рентні плати за користування надрами (зокрема, для видобування корисних копалин), за спеціальне використання води та водних об'єктів, лісових ресурсів; орендна плата за водні об'єкти (їх частини); плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів (банківські депозити); концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності; 80% коштів, отриманих підприємствами, установами, що утримуються за рахунок бюджетів територіальних громад за здані золото, платину, метали платинової групи у вигляді брухту й відходів, дорогоцінне каміння, а також 50% коштів за здане ними у вигляді брухту й відходів срібло; 75% коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва; 50% грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності; 10% вартості питної води від суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють реалізацію питної води через системи центрального водопостачання з відхиленням від відповідних стандартів; плата за надання місцевих гарантій; 1,5% коштів від використання (реалізації) частини виробленої продукції та/або коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції на території громад, де розташована відповідна ділянка надр (газ, нафта); 55% коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності до розмежування земель державної та комунальної власності.

Перераховані податки та збори націлені на нарощування власних доходів громади, залучення додаткових резервів, а з часом вони зможуть більшою мірою відображати політику місцевої влади та демонструвати пріоритетність її планів. Вже перші результати подібного перерозподілу свідчать про позитивну тенденцію бюджетування місцевих бюджетів. Результат свідчить про те, що перероз-

поділ коштів на користь громади з урахуванням економічної доцільності та фінансової справедливості здатний суттєво покращити ситуацію.

Однак цей обсяг все ще є недостатнім для забезпечення сталого конкурентного розвитку, адже в результаті реформи збільшується обсяг основних послуг, що надаються в громаді, зокрема планування розвитку території громади (стратегічне та генеральне планування, зонування); вирішення питань забудови території (відведення земельних ділянок, надання дозволів на будівництво, прийняття в експлуатацію будівель); культура та фізична культура, а саме утримання та організація роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків; житлово-комунальні послуги, а саме централізоване водо-, теплопостачання і водовідведення, вивезення й утилізація відходів, утримання житла комунальної власності; організація пасажирських перевезень на території громади; утримання доріг комунальної власності в поселеннях; громадська безпека (дільничні міліціонери та патрульно-постова служба); середня, дошкільна та позашкільна освіта; швидка медична допомога, первинна охорона здоров'я, профілактика хворіб; соціальна допомога через територіальні центри; благоустрій території; місцевий економічний розвиток (залучення інвестицій, розвиток підприємництва); розвиток місцевої інфраструктури (доріг, мереж водо-, тепло-, газо-, електропостачання та водовідведення, інформаційних мереж, об'єктів соціального та культурного призначення).

Таким чином, від початку реформи в Україні фактично запроваджена нова бюджетна модель, яка спрямована на збільшення обсягу фінансових ресурсів у розпорядженні органів місцевого самоврядування.

Показники виконання місцевих бюджетів відображають загальний соціально-економічний стан певної території та її можливості до сталого розвитку.

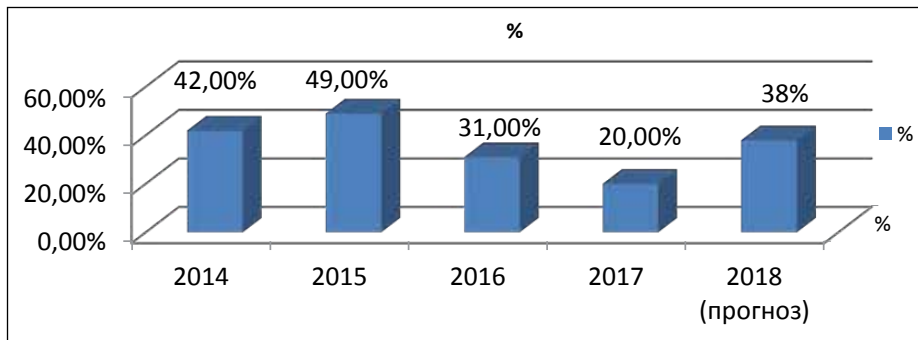

Рис. 5. Результати фінансової децентралізації ОТГ (власні доходи місцевих бюджетів, млрд. грн.)

Джерело: [1]

Наявність необхідних ресурсів у місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада матиме можливість надавати більш якісні послуги своїм жителям, створювати соціальні проекти та належні умови, необхідні для залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку, а також фінансувати вжиття різноманітних заходів для покращення рівня добробуту громади.

Підтвердженням ефективності впровадження фінансової децентралізації стало стрімке зростання обсягів власних ресурсів місцевих бюджетів, які отримали їх частки в структурі зведеного бюджету України (рис. 5).

Як бачимо з рис. 5, власні ресурси місцевих бюджетів до проведення реформи у 2014 році становили 68,6 млрд. грн., а після реформи у 2017 році зросли до 192,7 млрд. грн.

Прогнозується, що у 2018 році цей показник становитиме 231 млрд. грн. Зростання власних доходів відбувається швидкими темпами, що вказує на позитивний вплив бюджетної децентралізації на формування доходів територіальних громад.

Нова законодавча база забезпечила належні правові умови та сприяла формуванню спроможних територіальних громад, які, отримавши певну самостійність та незалежність від центрального бюджету, вирішують нагальні питання спільними зусиллями.

Частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни стрімко збільшилась, перевищивши 50%, чого ніколи не було за всю історію України (рис. 6).

Нові умови сприяли зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, підвищенні ефективності адміністрування податків та зборів.

З рис. 6 бачимо, що питома вага місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України з кожним роком збільшується майже однаковими темпами, становлячи у 2017 році 51,2%.

Таким чином, за період реформи децентралізації доходи місцевих бюджетів значно розширились випереджуючими темпами щодо зростання доходів державного бюджету.

Збільшення проблем організаційно-управлінського характеру на фоні дефіциту коштів спонукає до посилення уваги щодо перерозподілу централізованого збору та розподілу коштів на користь місцевих громад. Вагомим чинником розподілу дохідних джерел між бюджетами є розмежування функцій та повноважень між центральним управлінням і місцевим самоврядуванням. Індикатором самодостатності місцевого самоврядування є місцеві податки та збори, що уособлюють фіскальні повноваження місцевої влади, відображають її соціально-економічну політику та слугують фінансовою основою виконання покладених на неї завдань. Наявна практика місцевого оподатку-

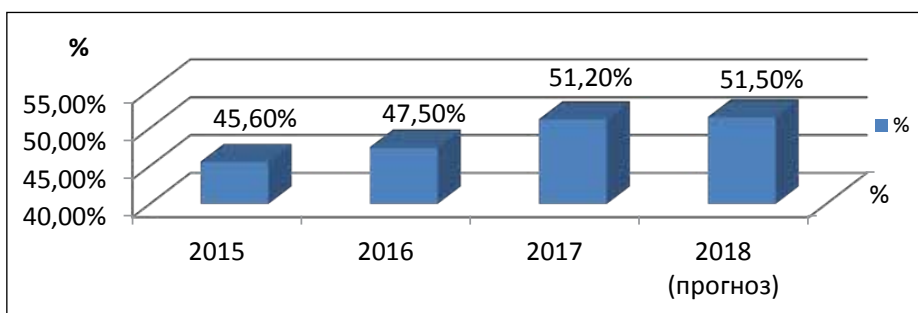

Рис. 6. Частка місцевих бюджетів (з трансфертами) у зведеному бюджеті України, %

Джерело: [1]

вання не відповідає покладеним на місцеве самоврядування завданням.

З огляду на це принаймні в перші десятиліття виникає необхідність перегляду структури надходжень місцевих податків та зборів, адже в умовах реформування вкрай важливо отримати позитивні сигнали від об'єднаних громад, що свідчать про результативність об'єднання. В багатьох територіальних громадах в умовах посиленої економічної кризи та непривабливого інвестиційного клімату існує невелика кількість об'єктів оподаткування, що робить систему місцевого оподаткування надзвичайно вразливою. Критерієм раціонального розмежування між центральним та місцевим бюджетом фіскального навантаження є можливість забезпечення формування бюджетних фондів в достатньому вимірі для надання населенню гарантованих державних сервісних послуг.

Оскільки суттєвим доходом для місцевих громад є отримання податку на доходи фізичних осіб, виникає необхідність збільшення його частки в місцевому бюджеті до 80%.

Висновки з проведеного дослідження.

Сталий розвиток сільських територій нерозривно пов'язаний з формуванням сталого вітчизняного сільського господарства на конкурентних засадах. Базову роль у цьому процесі відіграють саме невеликі та середні агроформування, оскільки вони є основними наповнювачами місцевих бюджетів та відповідають за розвиток соціально-економічної сфери села. Відповідно, в державі мають бути створені конкурентні умови для розвитку малого аграрного бізнесу. Затверджені ООН цілі сталого розвитку передбачають досягнення чітких та конкретних індикаторів, проте без розвитку аграрного сектору їх досягнення є неможливим, а особливо це стосується цілі 2 «Подолання голоду. Сільське господарство». Принциповим є той момент, що вирішення проблеми продовольчої безпеки має відбуватися за рахунок якісних та безпечних продуктів. Беззаперечно, досягнення вказаних цілей неможливе без державного регулювання, а особливо щодо контролю за дотриманням технологій та норм ведення аграрного бізнесу. Загалом щодо побудови конкурентного середовища сталого розвитку сільських територій слід визначити основні засади реформування економіки та державного регулювання в аграрній сфері, побудови конкурентного середовища, розроблення (доопрацювання) стратегії розвитку конкретних галузей сільського господарства. Під час розроблення цих документів треба врахувати низку позицій, які приведуть до швидшого досягнення цілей сталого розвитку.

По-перше, пріоритетною має бути реалізація екологічно обґрунтованих систем ведення аграрного виробництва та впровадження адаптованих до локальних та природно-кліматичних умов технологій, зокрема технологій точного землеробства.

По-друге, пріоритетом державної політики має бути розвиток органічного виробництва, тобто сільськогосподарської діяльності із застосуванням біологічних методів захисту рослин та оптимальним використанням мінеральних добрив. На державному та регіональному рівнях через програми стимулювання необхідно мотивувати агровиробника до застосування не хімічних, а мікробіологічних засобів захисту рослин.

По третє, докорінно має змінитись державний контроль за вжиттям заходів щодо підвищення родючості ґрунтів та продуктивності орних земель за умови зменшення їх площі. Зокрема, це стосується діяльності великих аграрних формувань щодо дотримання сівозмін та збереження якості ґрунтів. В цьому разі функція контролю має бути не лише в центральних контролюючих, але й в місцевих органах влади, на території яких розміщені посіви. Слід збільшити обсяг виробництва високоякісних продуктів харчування.

По-четверте, необхідно змінювати в суспільстві філософію ставлення до села не лише як до зони сільського господарства, але й як до зони комфортного проживання, зокрема через сприяння розвитку екологічно збалансованих сільських поселень. Це нерозривно пов'язане з розвитком інфраструктури.

По-п'яте, необхідно констатувати, що сталий розвиток сільських територій нерозривно пов'язаний з інноваційно-інвестиційним забезпеченням аграрних підприємств. Особливо це стосується підприємств малого та середнього бізнесу. З огляду на те, що саме вони створюють соціально-економічні умови розвитку локальних територій, існує необхідність підтримки цього напряму як з боку держави, так і з боку органів місцевої влади.

Створення сприятливого інвестиційного клімату та інноваційна модернізація аграрних підприємств забезпечать підтримку екологічного балансу, призупинять міграційні процеси, що приводять до відтоку населення із сільських територій, сприятимуть збільшенню доходів домогосподарств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf>.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // Відомості Верховної Ради. 2015. № 13. Ст. 91.
3. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII // Відомості Верховної Ради. 2014. № 34. Ст. 1167.
4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р.

URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/print1364973454989563>.

5. Прокопенко О. Сільське господарство України: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 246 с.

6. Динаміка об'єднання територіальних громад України (2015–2018) / Український центр суспільних даних. URL: <http://socialdata.org.ua/dinamika-obiednannya-teritorialnikh-g>.

REFERENCES:

1. Monitoring protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannya mistsevogo samovryaduvannya (2018) [Monitoring the process of decentralization of the authorities of the reform of the local government], [Online], available at: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf> (in Ukrainian)

2. Zakon Ukrainy (2015), "Pro dobroviline obyednannya terytorialnyh gromad" [About the volunteer of territorial communities], Vidomosti Verhovnoi Rady, 2015. – St. 91 (Accessed 5 lutogo 2015) (in Ukrainian)

3. Zakon Ukrainy (2014) "Pro spivrobitnytstvo terytorialnyh gromad" [About cooperation territorial communities], Vidomosti Verhovnoi Rady, 2014. – St. 1167 (Accessed 17 chervnya 2014) (in Ukrainian)

4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (2014) "Pro shvalennya Kontseptsii reformuvannya mistsevogo samovryaduvannya ta terytorialnoi organizatsii vlady v Ukraini" [About the conceptualization of the reform of the local self-assembly and territorial organization of the authority in Ukraine], [Online], available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/print1364973454989563> (Accessed 1 kvitnya 2014) (in Ukrainian)

5. Prokopenko O. (2017) Silske gospodarstvo Ukrainy [Agriculture of Ukraine], Statystychnyy zbirnyk. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – 246 s. (in Ukrainian).

6. Ukrainskyy tsentr suspilnyh danyh. Dynamika obyednannya terytorialnyh gromad Ukrainy (2015–2018), [Ukrainian Center for Public Data. Dynamics of the Association of Territorial Communities of Ukraine], [Online], available at: <http://socialdata.org.ua/dinamika-obiednannya-teritorialnikh-g> (in Ukrainian)

Naumko Yu.S.

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Senior Lecturer at Department of Economics
Sumy National Agrarian University

ANALYSIS OF PREFERENCES FOR COMPETITIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL TERRITORIES

Reform of decentralization that is inculcated in Ukraine gave a new push to the development of rural territories. The essence of reform consists in possibility to solve independently the questions of local development due to own resources. Accordingly, before the new formed united territorial communities (UTC) there is the possibility to form a control system that would provide the prospects of development of territory not only from position of socio-economic efficiency, but also with the observance of principles of steady development of the future generations oriented to interest. The aims of steady development that were ratified in 2015 on the summit of United Nations are the basic reference-point that determines perspective directions of development of both the whole world and concretely Ukraine and, in particular, rural areas.

At the same time, it must be said that all civil territorial communities (CSOs) cannot develop from one to the same scheme, according to each territorial unit that has been identified by specific competitive advantages that ensure the possibilities of sustainable development. With traditions of economic service in the Ukrainian countryside, agriculture itself has a key industry, which must take part in ensuring the sustainable development of the territory, within the same direction.

The main prerequisites for reform were the imbalance between the state and local authorities, the imperfect and corrupt governance system, the poor quality of public services, the underdeveloped infrastructure that provides for its livelihoods, the inefficient use of budget funds, and the excessive and inefficient budgeting of local communities.

Sustainable development of rural areas is inextricably linked with the formation of sustainable domestic agriculture on a competitive basis. The basic role in this process is played by small and medium agro forming, since they are the main fillers of local budgets and are responsible for the development of the socio-economic sphere of the village. Accordingly, competitive conditions for the development of small agribusiness should be created in the state.